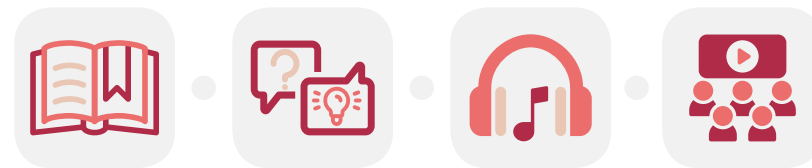

3. Радіо

Інтерактивна лекція та вправа: Як впливає радіо

Якщо в попередніх матеріалах учні аналізували телевізійний контент, то цей урок присвячений аналізу аудіоповідомлень. Спочатку пропонується лекційний матеріал про історію радіо та його вплив (вчитель його може скоротити на свій розсуд, однак обов'язково слід поговорити про радіовиставу «Війна світів»), потім учні працюють із аналізом аудіофайлів, а на домашнє опрацювання дається вправа на повторення жанрів.

Мета вправи

- » ознайомити учнів з історією радіо та специфікою радіовпливу на аудиторію;
- » поглибити знання щодо жанрів на прикладі радіоконтенту.

Навички з інфомедійної грамотності

- » критичний аналіз аудіоповідомлень;

Що необхідно підготувати до уроку?

- » проектор, комп'ютер;
- » презентація «Радіо»
- » роздатковий матеріал «Жанрові прояви в медіатексті».
- » відеоролик «Історія радіо»
- » два аудіофайли з інформаційним повідомленням;
- » відео із фрагментом з "Війни світів"

ЗАПИТАЙТЕ учнів, де і як саме вони слухають радіо?

Послухавши відповіді, **ПІДСУМУЙТЕ:** «Переважно ми слухаємо радіо в кав'ярнях, у громадському транспорті, в автомобілі, на відпочинку та в публічних місцях (спортивний зал) і на роботі. Цей факт добре відомий представникам радіоіндустрії, які формують змістовне наповнення радіопередач, плей-лист (музичне наповнення) радіо, зважаючи на особливості та специфіку цільової аудиторії. Погодьтеся, що радіоконтент для активних людей, які тривалий час проводять у спортивному залі, буде відрізнятися від того, який лунає в салоні краси. Отже, і рекламну стратегію також будують, зважаючи на ці особливості».

Цікаво, що остаточному переходові радіо до стратегії вузьких форматів сприяв саме розвиток автомобільної індустрії. Після того як автомобіль перестав бути привілеєм обмеженого кола споживачів, а став доступним більшості населення США, радіоіндустрія почала швидко розвиватися. Сьогодні практично в усіх автомобілях, які є в США (95 %), встановлені радіоприймачі, і мешканці великих міст, що переважно пересуваються автомобілями, більшість інформації отримують саме з радіо.

НАГОЛОСІТЬ: Радіо, як і телебачення, постійно шукає оптимальних шляхів, щоб привернути нашу увагу. Також варто зазначити, що сьогодні, як і всі медіа, радіо змінюється під впливом цифрових технологій - «діджиталізується» та максимально використовує можливості інтернету. Нині кожна FM-радіостанція має свій сайт, на якому транслює музичний контент, відмінний від того, що лунає в ефірі. Також радіо стає мультимедійним - на онлайн-сайтах аудіоподкасти доповнюють відеоматеріалом, фотографіями, статтями. Тож якщо раніше воно лише «говорило», то тепер можна підставово стверджувати, що радіо «говорить» і «показує».

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ про маніпулятивні властивості радіо. Як і на телебаченні, радійники також полюбляють жартувати зі своєю аудиторією. Усім нам відомі розіграші з підмінами голосів та трансляцією фейкової інформації. Але іноді такі передачі значно більше впливають на аудиторію, ніж просто створення веселого настрою.

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням переглянути фрагмент відеовистави «Війна світів»: <https://bit.ly/2OPyZxT>.

ПОЯСНІТЬ: В історії радіо досить відомий приклад радіовпливу на аудиторію за допомогою постави роману Герберта Веллса «Війна світів». 30 жовтня 1938 року радіослухачі сприйняли цю виставу, яку поставив «Mercury Theatre on the Air» під керівництвом Орсона Веллса, за реальний новинний репортаж. Як наслідок, нібито майже 1,2 млн жителів північного сходу США повірили в напад марсіан і запанікували.

На початку трансляції слухачам оголосили, що це радіовистава, відтак розпочався прогноз погоди й концерт. Але раптом музику перервало термінове повідомлення, що на Марсі помітні дивні спалахи. Потім нібито відомий професор-астроном Принстона Річард Пірсон (якого озвучив Орсон Веллс) спростовував можливість існування життя

Для приміток:

Series of horizontal dotted lines for taking notes.

на Марсі. Концерт продовжили, але незабаром знову перервали спеціальним випуском новин про нібито приземлення металевого циліндра в містечку Гроверз-Мілл (округ Мерсер), який згодом трансформувався в машину, що спопеляє все навколо тепловими променями.

Для приміток:

В кульмінаційний момент вийшла з ладу електростанція містечка Конкрета у штаті Вашингтоні; місцеві мешканці не сумнівалися, що лінії електропередачі знищили марсіани, які наступали: <https://bit.ly/2MrEjWK>.

 ЗАПИТАЙТЕ в учнів:

1. Чим була зумовлена така реакція слухачів?
(Слухачі сприйняли цю виставу як реальний факт, адже радіофахівці спробували відтворити ситуацію справжньої катастрофи, замаскувавши радіовиставу під інформаційний радіовипуск.)
2. Які медіатехнології вплинули на аудиторію?
(Трансляція на радіо лінійна і для повноти сприйняття інформації дуже важливо прослухати повідомлення від початку до кінця. Але дуже часто радіослухачі долучаються до прослуховування передачі в процесі трансляції. Вирвана із контексту інформація може сприйматися хибно. Так сталося і у випадку радіовистави «Війна світів». Слухачі, які слухали програму не від початку, не знали, що це вистава, і сприйняли інформацію як правдиве повідомлення.)
3. Яке значення контексту в розумінні медіатексту?
(Інформаційні жанри обумовлюють правила репрезентації та її призначення. Наприклад, інформаційні новинні випуски сприймаються як блоки інформації, що інформують про події, нововведення тощо. Аналітичні програми передбачають висвітлення думок експертів та ширший огляд проблематики, художньо-публіцистичні жанри передбачають суб'єктивні роздуми та творчий підхід до репрезентації інформації.)
4. Яку роль у сприйнятті інформації відіграють формати і жанри радіо та телебачення (новини, репортаж, ТВ-шоу тощо)?
(У випадку з виставою «Війна світів» відбулося своєрідне маскування художнього жанру під випуск новин, що спричинило відповідні емоції в слухачів.)

Послухавши відповіді, **ПОЯСНІТЬ**: «Безперечно, медіа - це інструмент формування вигаданої реальності. Цей випадок показовий як приклад цікавого медійного міфу. Насправді гострої паніки, про яку тривалий час писали у ЗМІ, не було. Її вигадали журналісти газет, які вбачали в радіо потужного конкурента на рекламному ринку.

Одразу після трансляції аналітики управління з дослідження радіо Принстона під керівництвом Гедлі Кентріла намагалися перевірити чутки про те, що деякі слухачі в шоковому стані після програми опинилися в лікарні Святого Михаїла в Ньюарку (Нью-Джерсі).

Ця інформація виявилася неправдивою. Також аналітики провели опитування в шести нью-йоркських лікарнях у грудні 1938 року та встановили, що «інформації про пацієнтів, які нібито потрапити в той день на лікування через трансляцію, нема». Але записи полісменів Нью-Джерсі все ж показали збільшення кількості дзвінків у ніч трансляції шоу. Деякі слухачі намагалися дізнатись у поліції, де можна пожертвувати кров, інші абоненти скаржилися на те, що таке реалістичне шоу було дозволене в ефірі. Також слухачі телефонували, щоб привітати радіо із такою цікавою програмою.

Для приміток:

НАГОЛОСІТЬ: Якщо різні медіа систематично транслюють певний погляд - версію щодо події або явища, то змушують аудиторію повірити в неї. Згодом ця версія укорінюється в свідомості, формуючи стале уявлення та ставлення аудиторії до події.

Виклавши основний матеріал, запропонуйте учням виконати **ВПРАВУ**.

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням прослухати три короткі аудіофайли, які містять однакові текстові повідомлення, але записані з різним звуковим супроводом, начитаним з різною інтонацією.

Текст для аналізування аудіофайлу:

12 квітня, до Служби 911 надійшли повідомлення від мешканців Нью-Йорка, які нібито побачили на вулиці Мангеттена тигра. За словами представників Департаменту поліції Нью-Йорка, близько 8 години ранку вони отримали кілька дзвінків про «невеликого тигра» або «іншу схожу на нього тварину», помічену на близько вулиці Вест 162 і авеню Св. Ніколаса в Вашингтон-Гайтсі (Мангеттен). На місце відразу виїхали полісмени, яким вдалося зловити тварину. Її посадили у клітку і відвезли до найближчого притулку для тварин. Пухнастим порушником спокою місцевих мешканців виявився звичайний єнот.

ПОПРОСІТЬ учнів поділитися враженнями від прослуховування першого аудіофайлу:

1. Про що це повідомлення?
2. До якого жанру належить це повідомлення?
(Повідомлення належить до інформаційного жанру замітки.)
3. Які емоції викликає прослуханий аудіофрагмент?
(Перший аудіофрагмент (серйозний) викликає відчуття тривоги й небезпеки через тварину, що налякала людей. Другий аудіофрагмент (жартівливий) створює позитивні емоції і сприймається як жарт.)

Далі запропонуйте прослухати учням другий і третій аудіофайли та знову поставте ті самі запитання.

12 квітня, до Служби 911 надійшли повідомлення від мешканців Нью-Йорка, які нібито побачили на вулиці Мангеттена тигра. За словами представників Департаменту поліції Нью-Йорка, близько 8 години ранку вони отримали кілька дзвінків про «невеликого тигра» або «іншу схожу на нього тварину», помічену на вулиці Вест 162 і авеню Св. Ніколаса в Вашингтон-Гайтсі (Мангеттен). На місце відразу виїхали полісмени, яким вдалося зловити тварину. Її посадили у клітку і відвезли до найближчого притулку для тварин. Пухнастим порушником спокою місцевих мешканців виявився звичайний єнот.

1	2	3
Про що це повідомлення?	До якого жанру належить це повідомлення?	Які емоції викликає прослуханий аудіофрагмент?

ПРОАНАЛІЗУЙТЕ, як звук (музика й інтершум) та інтонація диктора впливають на сприйняття повідомлення та його зміст.

ПІДСУМУЙТЕ: Музика, звуки - це самостійні елементи медіатексту, які впливають на загальний зміст аудіоповідомлення. Вони спрацьовують як інструмент створення певної емоції у слухача. Змінюючи музичний фон, може змінюватися загальна реакція слухача на те чи інше повідомлення. Саме тому звук та музику часто використовують із маніпулятивною метою як засіб впливу на аудиторію.

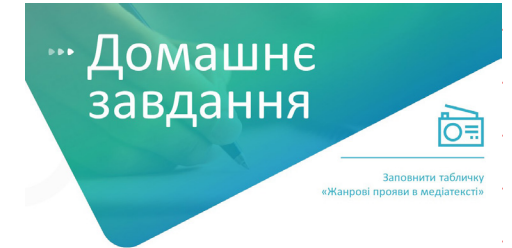
ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Заповнити табличку «Жанрові прояви в медіатексті», в якій учень повинен прописати жанри до наданих жанрових ознак. За відсутності роздаткового матеріалу, продиктуйте учням жанрові характеристики для запису у зошиті.

«Жанрові прояви в медіатексті»

Жанрові прояви	Жанр
Інформування (дата, зміст події, місце події)	
Емоція	
Герой, персонаж (характер, думки, почуття, зовнішні риси)	
Родина героя, персонажа	
Оцінка дій героя від родини	
Авторська думка (емоція, ставлення)	
Аналіз контексту	
Історичні передумови	
Аналіз наслідків	
Гра актора	
Режисура	

Для приміток:

Series of horizontal dashed lines for writing notes.

 ВІДПОВІДІ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Для приміток:

Заповнена таблиця може **ВИГЛЯДАТИ ТАК:**

Жанрові прояви	Жанр
Інформування (дата, зміст події, місце події)	Замітка, новинне повідомлення, звіт
Емоція	Репортаж, документальний фільм, фільм
Герой, персонаж (характер, думки, почуття, зовнішні риси)	Репортаж, документальний фільм, фільм, ток-шоу, реаліті-шоу, телегра, телевістава, розслідування
Родина героя, персонажа	Репортаж, документальний фільм, фільм, ток-шоу, реаліті-шоу, розслідування
Оцінка дій героя від родини	Репортаж, документальний фільм, фільм, ток-шоу, реаліті-шоу, розслідування
Авторська думка (емоція, ставлення)	Репортаж, дискусія, фільм, бесіда
Аналіз контексту	Дискусія, бесіда
Історичні передумови	Дискусія, бесіда
Аналіз наслідків	Дискусія, бесіда, репортаж
Гра актора	Фільм, телевістава, телемюзикл, телегра
Режисура	Документальний фільм, фільм, телевістава, телемюзикл, телегра

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Chilton Martin. The War of the Worlds panic was a myth [Електронний ресурс] // The Telegraph. — 06.05.2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.telegraph.co.uk/radio/what-to-listen-to/the-war-of-the-worlds-panic-was-a-myth/>.
2. Orson Welles — War Of The Worlds — Radio Broadcast 1938 — Complete Broadcast [Електронний ресурс] // Ютуб-канал David Webb. — 16.12.2010. — Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?time_continue=423&v=Xs0K4ApWI4g.
3. Мельник О. Онлайн-радіо, FM-станції та 4G — хто виграє боротьбу за слухача» [Електронний ресурс] // NaChasi. — 10.07.2018 — Режим доступу до ресурсу: <https://nachasi.com/2018/07/10/onlajn-fm-ta-4g/>.

Для приміток:

Авторка уроку: Вікторія Романюк

Навчальні матеріали розроблені в межах проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що виконують міжнародна організація IREX та її українські партнери: МБФ «Академія української преси» і StopFake, за сприяння Міністерства освіти і науки України і підтримки Державного департаменту США та Міністерства закордонних справ і справ Співдружності націй Великої Британії.